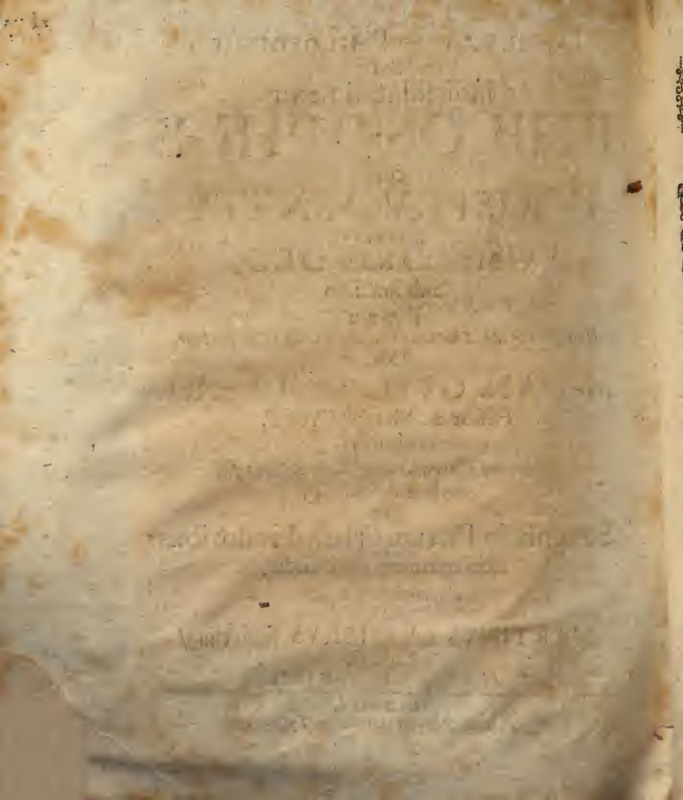
117

DISSERTATIO PHILOSOPHICA
de
indissolubili nexu
PHILOSOPHIÆ
cum
JURISPRUDENTIA,
quam
OPITULANTE DEO,
Sub Præsidio
VIRI
NOBILISSIMI, AMPLISSIMI atq; EXCELLENTISSIMI,
DN.
M. DAN. GUIL. MOLLERI,
Histor. ac Metaph. Prof. P.
Celeberrimi,
Domini Patroni atq; Præceptoris sui æternum devenerandi,
pro
Summis in PHILOSOPHIA Honoribus
ritè legitimeq; obtinendis,
Examinis publici loco
sistit
MARTINUS LUTHERUS Fasterling/
Norimb.
Ad diem 23. *Febr.* Anno 1684.

ALTDORFI,
Typis Henrici Meyeri, Universit. Typographi.

m!

Diu sane multumq; dubitavi, quodnam mihi eligendum esset thema, Examinis publici loco, pertractandum: modo enim hoc, modo iterum aliud mihi proposui. Deniq; post diuturnam considerationem ejusmodi elaborandum putavi, quod scopo studiisq; meis magis magisq; esset conveniens, præ ceteris vero illud quòd de indisſolubili Philoſophiæ & Jurisprudentiæ nexu *agit, sub incudem disputationis revocare decrevi, quippe quia, nexus quem inter ſe agnoſcunt, ex ipsis Pandectarum voluminibus ſatis abundeq; apparet; pluſcula enim doctrinæ Philoſophorum & imprimis ſtoicæ, veſtigia obſervare ibi licet: (neq; tamen idcirco Justinianei Compilatores ſolum ſtoicæ Philoſophiæ mancipati fuere; ſed pro lubitu ex omnibus optima quæq; ſibi elegerunt, uti hoc quoq; indicatum ivit* Dn. D. Schilter, *JCtus acutiſſimus* in Phil. Jur. c. 1. §. 7. p. m. 8.) *hujus igitur Thematis tractationem, DEO annuente, quatuor abſolvam Sectionibus.*

SECTIO I.

Continens Auctorum circa hanc materiam ſententias.

§. I.

ALiquot abhinc Seculis, docti quidem homines, & eloquentiæ laude hodieq; celebres; veruntamen non ſatis circumſpecti, modeſti & prudentes, plau-

ſtra quædam convitiorum in Philoſophiam effudêre, eamq; ut vanam, inanem, falſam, ſtultam, furioſam, aliisq; generis ejusdem nominibus diffamavere.

II.

Sectatores vero illius tum aliorum tum hujus quoque criminis arguere non dubitarunt, quod ii ad corpus omnia, nihil vero ad mentem referant. Mundi arcana & cœleſte hoc templum impiis Diſputationibus profanent: Quapropter alii putarunt Jurisprudentiam prorſus Philoſophia ſuperſedere poſſe, ſiquidem ſine ulla cognitione philoſophica optimi tamen JCti evaſerint; ſed quam utilis ea ſuperioribus ſit Facultatibus, ſatis prolixe ab aliis evictum, itaq; nolumus hic actum agere, quin potius hæc talia in compendio noſſe, cupienti ſatisfaciet *Gisbert. ab Iſendoorn. Curſ. Log. l. 1. c. 1. q. 5.*

III.

Præterea etiam nonnulli opinati ſunt, Philoſophiam Jurisprudentiæ apprime utilem eſſe, ſed eam duntaxat, quæ practicæ nomen ſuſtinet. Philoſophiæ vero Theoreticæ uſum vel nullum vel perexiguum eſſe in Jurisprudentia, ceu poſt plures alios *Michaël. Wendelerus in Phil. pract. p. m. 43. §. 3. Gisbert. ab Iſendoorn. in Eth. peripat. l. 1. c. 1. q. 28. p. m. 29. M. Corberus quæſt. illuſt. decad. 4. quæſt. 8. & Samuel. Rachelius in Inſtit. Jurispr.* hoc ipſum aſſerere videntur.

IV.

Nos vero & Practicam & Theoreticam Philoſophiam, (uti ea vulgariter dividi ſolet) Jurisprudentiæ conducere, non tam pro ingenii noſtri imbecillitate affirmare non veremur, ſed etiam objectionibus, quæ in conflictu ipſo afferri poterunt, pro viribus ſatisfacere parati ſumus, ſi unum adhuc nobis addere licebit, quod nimirum nihil à quopiam poſſit commode perpendi, niſi mens ſit ſoluta & libera & ſegrega-

gregata ab omni præconcepta opinatione, hoc enim si à quibusdam esset observatum & adhuc observaretur, non tam varia & iniqua judicia de Philosophia tulissent, interea tamen legi hac de re meretur *Valent. Berg. in Disp. ad Philos. p.m. §. 1.*

Sectio II.

Statum controversiæ sistens, terminosq; ejus evolvens.

§. *I.*

PHilosophiæ nomine non intelligimus illam squalidam & personatam quam vulgus hodie tantum novit, sed eam, quæ mores componit, marcentia in nobis excitat, soluta constringit, contumacia domat, cupiditates & privatas & publicas coërcet. Neq; enim Philosophia populare est artificium, nec etiam adhibetur ut aliqua oblectatione consumantur dies, & ut dematur otio nausea, sed potius ut agenda & omittenda demonstret, ut affectibus frænum injiciat, mentem à corpore deducat, animum Deo ac rectæ rationi subjiciat, & animo ceteras res humanas.

II.

Proinde non possunt non ea nobis placere, quæ ingeniosissimus naturæ scrutator *Anton. le Grand* hunc in modum de Philosophia annotavit: *Philosophia*, inquiens, *si nominis etymologiam spectemus, sapientiæ amor est ac studium: at vocabulo sapientiæ nihil aliud quam mentis dispositio intelligitur, qua homo ad rite sentiendum de rebus impellitur, quæ ejus perceptioni occurrunt, & ad æquum de iis actionibus examen instituendum, quæ ad vitam ejus pertinent.*

III.

Jurisprudentiæ naturam nemo melius ipso *Justiniano Imperatore* indagavit, is enim in *§. 1. Inst. de J. & J.* ita eam de-

finit: *Jurisprudentia est divinarum atq; humanarum rerum notitia justi atq; injusti scientia.* Ubi per res divinas atq; humanas optime beatus noster *Ludvvell. in Comm. ad h. §. objectum Jurisprudentiæ explicat, in quantum de iis Jus & Justitia est administranda*, Justitia scil. universalis, quam non solum textus quamplurimi, sed & præceptorum propositorum generalitas evincunt, quibus insuper Auctoritas accedit VIRORUM *Consultissimorum, eandem hanc sententiam comprobantium calculo suo, quorum alter* DN. D. LINCKIUS, *alter vero* DN. D. GEIGERUS, *utriq;* VIRI *incomparabiles & undiquaq; Celeberrimi, Domini Patroni ac Præceptores mei ætatem colendi, ille quidem in Collegio privato Pand. iste vero in Collegio Inst.*

IV.

Ceterum distinguenda est Jurisprudentia universalis à Jurisprudentia Romana, ututenim Jurisprudentiæ Romanæ magna sit dignitas & auctoritas, multò tamen major est Jurisprudentiæ universalis, universum genus humanum attinentis. Jurisprudentia, quippe universalis absolute considerata tantum circa jura naturæ est occupata, quibus, cum omnes homines obligentur, in quacunq; vixerint Republica; hoc sibi nomen merito vindicat. Jurisprudentiæ autem Romanæ libri non tantum sua & Romana Jura complectuntur, legibus mere arbitrariis proposita, sed & eximias juris naturalis commentationes.

V.

Quando igitur dicimus indissolubilem nexum esse Philosophiæ cum Jurisprudentia, hoc præcipuè intendimus Philosophiam & Jurisprudentiam quam maximè universalem, nec non Romanam, quoad sua placita eidem superstructam tam firmo invicem colligatam esse vinculo, ut neutra sine altera vel disci commode vel doceri vel exerceri queat, indeq; quam plurima ex Philosophiæ fontibus Juris Studios

dioſo haurienda eſſe, nemo niſi minus exercitatus affirmaverit.

Sectio III.

Sententiæ noſtræ veritatem adſtruens.

§. I.

SI jam paulo ante adducta, penitius inſpicere non detrectemus, manifeſtum evadet, Jurisprudentiam non aliunde, quam à mentis diſpoſitione originem trahere; mediante qua, homo Jurisprudentiæ deditus, non tam leges proponere, ſed & de rebus ipſis Jus & Juſtitiam adminiſtrare impellitur, ac proinde differentia, quæ inter Philoſophiam Moralem & Jurisprudentiam conſtitui aſſolet, in eo præcipue conſiſtit, quod illa actiones rectæ rationi convenientes ſuadeat, iſta vero hominem ad easdem perficiendas ſub ſpe conſequendi boni adigat & adſtringat, negligentes autem prorſus vel iis adverſantes metu ſubeundæ pœnæ terreat.

II.

Ipſa igitur Juriprudentia cum diſciplina ſit practica (vulgo enim ita audit) quam optime etiam ex Philoſophia practica deduci poteſt, atq; quàm maxime omnem Philoſophiam practicam ſibi adjungi cupit, neq; eo ipſo, (quaſi à ceteris Philoſophiæ partibus Jurisprudentia ſoluta aut disjuncta eſſet) putandum erit, doctrinam quippe Moralem in Phyſica, Phyſicam in Metaphyſica, radicari ac fundari, notius eſt quàm ut fusè à nobis demonſtrari demum debeat, Metaphyſicam vero cum Mathematica affinitatem habere, affirmatui itidem eſt facile, quippe Mathematica & Philoſophia prima, (verba lubet adducere, quæ habet *Excell.* Dn. Præses *in Programm. de Præparat. abitur. in Ital. pag. 33.*) hoc inter ſe proprie conveniunt, quod cognitionem utraq;

per-

persequitur formarum, quoad immobiles & à concretione materiæ sunt liberæ. Sanè *Hugo Grotius*, at quantus Vir, in Methodo suâ svadet futuro JCto, ut etiam Metaphysicam probè addiscat: nam etsi nesciat Juris Studiosus *cui bono ipsi sit Metaphysica aut Philosophia*, admissus deinde ad Facultatem sentit commodum, ceu plura huc spectantia legi queunt apud *J. C. Dannhavv. Id. Bon. Disp. sect. 2. §. 94. p. 327.*

III.

Ciceronem alicubi scripsisse constat *Jurisprudentiam non esse è Prætoris Edicto, neq. è XII. Tabb., sed penitus ex Philosophiæ fonte hauriendam*, cum Jurisprudentiæ nævos haud rectius quempiam correcturum, aut opinionum perplexitatem extricaturum, aut potiorem æquitatis quam juris rationem habiturum existimemus, quam subsidiaria Philosophiæ opera adhibita.

IV.

Et ipsa experientia rerum omnium magistra nobis inculcat, eos qui debitam Philosophiæ operam navarunt, & præter exquisitam rerum cognitionem, circumspecta prudentia usi fuere, multo facilius invenire ac perspicere potuisse, quid agendum judicandumve sit, tum quoad factum ipsum, tum quod ad singulas attinebat circumstantias, quam Philosophiam non attingentes, aut nonnisi primis labris degustantes Juris studium, utcunq; diligentes, tumultuariè tamen versarunt.

V.

Nimirum hi ipsi non inconcinne iis Nautis similes esse possunt dici, qui gubernaculo & ancora velisq; perditis, cuivis tempestati & fluctibus suum navigium committunt, & modo in portum satis commodum forte fortuna deferuntur, modo in brevia incidunt. E contrario illi, qui æquitatis latices Philosophicis adminiculis elicere norunt, solidioremq;

dioremq; Philoſophiæ apparatum ad Juriſprudentiam attulerint, Nautis cum ejusmodi non immerito comparari queunt, qui gubernaculo, ancora, velisq; recte inſtructi, quam ſibi præfixere metam, ſine ullo fortunæ ludibrio, aut minima ſpei fruſtratione attingunt.

VI.

Quod ipſum laudabili ſuo exemplo quondam comprobarunt JCti maximi nominis *Bachovius*, *Sutholtus*, *Scipio Gentilis*, *Gœddæus*, *Giſanius*, *Rittershuſius*, *Lauterbachius* aliiq;, qui uti JCti fuere abſolutiſſimi, ita quoque jure ſuo Philoſophi eminentiſſimi nominari debent, multa enim more Philoſophorum conſcripſerunt opera, quæ adhuc magni æſtimantur ac æſtimari debent, ob inſignem eorundem utilitatem, quam non ſolum Cultores legum, ſed & alii Eruditi ex iis habere ac percipere poſſunt.

VII.

Et profecto niſi quis totus pertinacia ſit occæcatus, fateri cogitur, eos qui frequentius ſaniori inhæſerunt Philoſophiæ, plus æqui & boni eruere ex Juriſprudentiæ legibus: quam alios, qui eam haud curarunt: ſæpe enim ſæpius Juriſprudentiæ leges explicationem deſiderant: etenim latores non omnia legibus comprehenderunt, nec ad omnes facti ſpecies deſcenderunt, ſed generaliter, quæ fieri debent, præſcripſerunt, ideoq; ea parte, qua deficiunt correctionem & directionem requirunt, eam vero nulli alii melius Philoſophiæ peritis ſubminiſtrare valent. Quippe qui rem per cauſſam cognoſcere docent, ita quidem, ut intellectui certò conſtet, hanc vel illam notitiam ex hac vel illa cauſſa indubitatò ſequi.

VIII.

Quapropter ſola Philoſophia Juris-Conſultum à pravis, erroneis & illaudatis conſiliis retrahit, firmiterq; præſer-

vat, ne circumveniri ullo queat modo; quod quidem facile alias fieri poteſt, in tali præſertim homine, qui nullam rerum habet cognitionem, is enim uti plurimorum ludificationibus eſt expoſitus, ita ſæpius etiam fraudulenter decipitur. Proinde nihil miſerius, aliquis eſſe dixerit homine Aphiloſopho, negligit enim animum, quo nihil præſtantius, ſe ipſum ignorat, quo nihil turpius, ut ita docti nomen tueri nequeat, nedum JCti, qui Philoſophiam penitùs ignorat.

XI.

Et certe Deus nulla majori clade Rempublicam affligere poteſt, quam ſi eidem Juris peritum præficiat Philoſophiæ imperitum, neque enim dici poteſt, quam multa & quam noxia inde oriantur mala, præſertim ſi is totus dependeat ab aliorum judicio, neq; per ſuam ſcientiam Rempublicam adminiſtret, ſed per alienam, atq; ita longe melius mihi facere videntur ii, qui Philoſophiam cum Jurisprudentia ita conjungunt, ut indiſſolubilis eorum ſit, maneatq; nexus: Vita quippe ſine Philoſophia mors eſt, & vivi hominis præcipue Juris periti, ſepultura.

X.

Deniq; haud paucos praxis quotidiana juris ſubminiſtrat caſus, quorum deciſio fundamentalis, ſine exquiſit Philoſophiæ cognitione haberi nequit; ita e.g. communiſſima alias collectio eſt iſta, virgo lac habet, ergo peperit: au ſaltem rem cum viro habuit, quod tamen ita ſimpliciter aſſerendum non eſt, diſtinguendum enim prius, inter lac proprie dictum, & inter album humorem ſpeciem lactis haben tem, illius quidem præſentia viri conſvetudinem arguit, no verò hujus. Hinc quando viri etiam aliqui lac habere d cuntur, tunc ex Phyſicorum ſchola conſtat, quod ſublat lactis organo præcipuo, lac quoque tollatur: glandul

nam

namq; lactiferis & venis viri ſunt deſtituti, itaq; nec lac generare poſſunt, licet interdum in Virorum mmamillis quid inventum, non tam res, quam ſimilitudo lactis fuit, ſcil. humor albus lacti ſimilis, qui tamen ad nutritionem perfectam prorſus inhabilis. Et ſit, quicquid ſit, ſingularia hæc ſunt, at ſcientiam parit univerſale. Sic de partus etiam tempore variæ agitari ſolent quæſtiones, an videlicet partus ſeptimeſtris, octimeſtris, decimeſtris, undecimeſtris & duodecimeſtris ſint legitimi, de quibus Juris periti judicium ferre non poſſunt, niſi conſultis prius Phyſicis, uti quidem harum & ſimilium aliarum controverſiarum elegantes & accuratas deciſiones reperire licet, apud naturæ *Conſultiſſ. Paul. Zach. in libro prorſus aureo quæſt. Medico-Legalium.*

XI.

Ciceronem amplius ſi conſulere velimus, is de Philoſophia tale tulit judicium in *Tuſc. quæſt. Philoſophia,* inquit, *eſt mater omnium artium ac ſcientiarum:* Quod quidem ipſum, licet inductione omnium ſcientiarum probare & ad oculum demonſtrare nobis in proclivi eſſet, ſpeciatim tamen ex Jurisprudentia id luculenter apparet, Jurisprudentiam prorſus cum Philoſophia indiſſolubiliter cohærere. Ut illos ſilentio involvam, qui ſolius accuratioris Philoſophiæ ope, non tam admirandos in Jurisprudentia progreſſus breviſſimum intra temporis ſpatium fecere, quam etiam rariſſimos in eadem effectus edidere.

XII.

Uti verò Philoſophiæ fulcrum hiſtoria dici meretur, ita Hiſtoriarum cognitione, eos quoque exacte imbutos neceſſum erit, qui ad Jurisprudentiæ ſtudium ſeſe conferre deſiderant. Sane, nullus (audacter cum quibusdam viris eruditioribus pronunciamus) *nullus*, inquam, *illuſtris eſt in Jure titulus, qui ab Hiſtoria & conſequenter etiam à Philoſophia lucem non accipiat aliquam.*

XIII.

De arte utendi recte Ratione seu Logica, nihil jam magnopere dicemus, ea enim tota in docendo occupatur, quo pacto quis de rebus cognoscendis ac judicandis cogitationes suas formare queat; proinde ea in Jurisprudentia addiscenda tanto magis necessaria, quantò magis Jus & Justitiam administrare cupimus.

SECTIO IV.

Sententiæ contrariæ falsitatem redarguens.

§. I.

IN oppugnanda & pro cujuslibet animi sententia expugnanda Philosophiæ arce, quamvis variis machinarum, arietum ac telorum generibus utantur, atq; uti possint antagonistæ, ea tamen nec omnia, sed aliqua, nec multa, sed pauciora hic adducere constituimus; partim quod singula recensere sit fere impossibile, partim quod plura proferre sit inutile, quippe quoniam uno vel altero in casum dato, reliquorum fundamenta, una eademq; opera subvertuntur.

II.

Prima igitur in percutiendo Philosophiæ muro balista, in eo consistit: quando nimirum adversarii dicunt: Philosophiam non ad consvetudines in Republica aliqua observatas respicere, sed tantum corrigere quid vel innovare unde tale confici solet argumentum. Si Philosophia non ad consvetudines in Republica receptas respicit, sed tantum eas innovat atq; corrigit, sequitur quod Jurisprudentia cum Philosophia non cohæreat nexu indissolubili: Atqui verum est prius nempe quod Philosophia non respiciat ad consvetudines in Republica jam receptas, sed tantum eas innovat atq; corrigit E. & posterius quod nimirum Jurisprudentia cum Philosophia non cohæreat nexu indissolubili

bili. Atq; ne ſine ulla probationis ſpecie hæc talia proferre videantur auctores, tunc probationem ſuam quam maxime deſumunt inde, nempe quod experientia ipſa teſtetur Philoſophiam, ſi latum unguem aliquid ab ejus rationibus, terminis & loquendi genere differat, ſtatim id corrigere immutare ac reprobare, quod tamen ſæpe ſæpius Reipublicæ haud parum noceat. Deinde dicunt Jurisprudentiam è contrario ſemel à ſe introductas leges & conſvetudines receptas, quam ſtrictiſſime obſervare, neq; eas niſi ſummo neceſſitatis caſu corrigere & immutare, unde ulterius concludunt, dicentes: Philoſophiam & Jurisprudentiam hoc pacto eſſe contradictoria, neq; ſimul & ſemel ſtare poſſe, multo minus indiſſolubili nexu junctas eſſe, quin potius poſita Jurisprudentia tolli Philoſophiam, & poſita Philoſophia tolli Jurisprudentiam.

III.

Antequam reſponſio ad hanc objectionem afferatur, non in congruum erit, ſi prius ſyllogiſmum iſtum conditionalem ad aliquem primæ figuræ modum deduxerimus, ut eo melius reſponſionis nervus intelligi queat, fundamentum enim ſyllogiſticum, cum in prima figura maxime ſit conſpicuum, ideoq; expeditius ſolutio inde eruitur. Proinde argumentamur hunc in modum: Quicquid non ad conſvetudines in Republica jam receptas reſpicit, ſed tantum eas innovat atq; corrigit, id cum Jurisprudentia non cohæret nexu indiſſolubili. Atqui Philoſophia non ad conſvetudines in Republica jam receptas reſpicit, ſed tantum eas innovat atq; corrigit E. Philoſophia cum Jurisprudentia non cohæret nexu indiſſolubili. Jam reſpondemus ad majorem, prævia connexionis ejusdem negatione, diſtinguendo inter conſvetudines requiſita æquitatis, honeſtatis & utilitatis habentes, & inter eas requiſita eſſentialia non ha-

 bentes,

bentes, priori modo si consvetudines intelligere velint, tunc haud quaquam concedimus, quod Philosophia eas ullo modo immutandas sibi sumat, sed potius rationibus validissimis confirmare nitatur, sin vero posteriori modo consvetudines introductas sumant, manifestum evadet, non tantum Philosophiam recte facere eas improbando, immutando & rejiciendo, sed & Jurisprudentiam ipsam hoc intendere, quæ nihil, nisi quod cùm æquo, recto & justo convenit, tolerare potest. Novimus enim JCtos quosq; Celeberrimos & praxin quoque quotidianam, ad instar palmarii in Jurisprudentia requisiti habere rationem, novimus etiam omne Jus uti debere ratione aliqua, licet ea non semper adeo facile promteq; reddi queat, atq; ratio illa debet consistere in honestate & æquitate, ita tamen ut semper ad Reipublicæ cujusvis statum & utilitatem respectus habeatur, iis enim consideratis, non potest improbari, si consvetudines interdum in hac vel illa Republica mutentur. Haudquaquam igitur majoris supra allati connexio tolerari potest, non enim sequitur, quicquid consvetudines alicujus Reipublicæ immutat, illud non cohæret indissolubili cum Jurisprudentia nexu. Limitamus igitur majorem, & dicimus quicquid consvetudines alicujus Reipublicæ sine ratione &c. immutat, & sic negatur minor, quin potius invertimus argumentum & dicimus, quicquid consvetudines alicujus Reipublicæ ita corrigit & immutat, ut Status Reipublicæ melior reddatur, illud cohæret indissolubili cum Jurisprudentia nexu. Atqui: Philosophia consvetudines alicujus Reipublicæ ita corrigit & immutat, ut Status Reipublicæ melior reddatur E. Philosophia cohæret indissolubili cum Jurisprudentia nexu. Quibus ita positis minor etiam allati supra argumenti non erit admittenda, siquidem Philosophia non immutat consvetudines, quas nondum bene perspexit

se-

sed accuratissime demum perspectas, si observaverit minus eas Reipublicæ conducere, corrigit, inque meliorem statum deducere laborat. Quid quod etiam Philosophiam, (non tamen simpliciter ut Philosophiam, sed ut Jurisprudentiæ adsociatam) circa Reipublicæ consvetudines examinandas versari posse non dubitamus.

IV.

Secunda objectio huic argumentandi formæ includitur: Quodcunq; solum versatur in inquisitione ejus, quod non tam cedit in usum Reipublicæ, quam potius detrimentum, insimulq; efficit ut non tam verissimis aliorum sententiis credamus, quam nostræ pertinaciter inhæreamus, & quamlibet rem, ingenii ostendendi gratia, in Disputationem vocemus, illud neutiquam cum Jurisprudentia cohæret nexu indissolubili. Atqui: Philosophia solum versatur in inquisitione ejus, quod non tam cedit in usum Reipublicæ, quam potius detrimentum, insimulq; efficit, ut non tam verissimis aliorum sententiis credamus, quam nostræ pertinaciter inhæreamus, & quamlibet rem, ingenii ostendendi gratia in Disputationem vocemus E. Philosophia neutiquam cum Jurisprudentia cohæret nexu indissolubili. Major extra dubitationis periculum posita esse creditur, proinde haud opus esse ulla ad eam probandum ratione. Minor itidem pro manifesta habetur, quippe quod aperte constet, Physicam, Metaphysicam aliasq; Philosophiæ partes solum in inquisitione ejus versari, quod Reipublicæ commodum non promovet, sed potius impedit ac aufert. Verum enim vero utut majorem recte consideratam admittere queamus, Minorem tamen ita simpliciter concedere non possumus. Etenim quis, nisi Philosophiæ genuinæ ignarus asserendum sibi sumet, Philosophiam in inquisitione eorum versari, quæ in detrimentum cedunt Reipublicæ, aut quæ dispu-

taces

taces solum faciat homines? Censemus itaque esse distinguendum (1) inter Philosophiam veram & simulatam seu spuriam. (2) Inter Disputationem ceu necessariam veri consequendi scaturiginem & inter Disputationem ceu vanum altercandi pruritum. (3) Inter modestum sententiarum etiam verissimarum examen, & inter immodestam quarumvis sententiarum exagitationem. (4) Inter inquisitionem eorum quæ in detrimentum cedunt Reipublicæ, approbativam & reprobativam. Secundum priora distinctionum membra minorem negamus, secundum posteriora vero concedimus totum argumentum.

V.

Tertia objectio peti solet ab aliorum auctoritate, *qui dicunt, quod ii, qui in addiscenda Philosophia multum adhibuerunt diligentiæ, inutiles prorsus consenuerint, nec quicquam laudabile aut utile vel in societate humana vel in negotiis publicis præstiterint:* Sed adhæc & id genus alia responderi posse putamus (1) distinguendo, inter eos qui Reipublicæ prosunt directe, & inter eos qui eidem prosunt indirecte. (2) Inter eos qui in Philosophia genuina consenescunt & illi magnam utilitatem negotiis civilibus afferre queunt, & inter eos, qui in Philosophia spuria consenescunt, & illi nullam utilitatem negotiis civilibus afferunt. (3) Inter id, quod fit per se, & quod fit per accidens. (4) Inter id quod fit semper, & quod interdum.

VI.

Quarta objectio ex ipsa Philosophiæ voce desumitur: dicunt enim aliqui Philosophiæ vocem, multo recentiorem esse, quam ut indissolubili nexu cum Jurisprudentia ab ipso statim mundi exordio potuerit esse conjuncta; siquidem Philosophiæ appellatio sit in Græcia nata, Græcia vero demum vel à græco viro aliquo vel à græco rege quod

pri

prisco denominatam esse, Græcorumq; Monarchiam præterpropter A. M. 3622. cœpisse. Sed responsione adhuc non destituimur, dicimus itaq; Philosophiam una cum condito Adamo statim originem sumsisse, atque simul ac homo extitit, etiam Philosophiam extitisse, deinde verba huc quadrare videntur, quæ *Isaacus Casaubonus in not. ad Diog. Laërt. Proœm. habet, h. m. Philosophia græca vox est non barbara, ergo Philosophia à Græcis inventa est, non à Barbaris: pari Jure Romanis dicere liceat, Medicinam à se inventam, quia Medicina appellatio sit Romana non barbara, & ut Cic. ait in Tusc. quæst. l. 5. c. 2. p. m. 247. lit. h. sub fin. Quam rem antiquissimam, cum videamus, nomen tamen confitemur esse recens. Nam sapientiam quidem ipsam quis negare potest non modo re esse antiquam, verum etiam nomine? Quæ divinarum humanarumq; rerum, tum initiorum, causarumq;, tum cujusq; rei cognitione hoc pulcherrimum nomen apud antiquos assequebatur.*

VII.

Nondum tamen adhuc adversarii desistunt, sed præterea objiciunt & illud, quod Philosophia in varias sectas sit divisa, quarum una quæq; omnes alias evertit, ut se suaq; confirmet, & sicut alias tollit sectas, sic ipsa quoque ab aliis tollitur omnibus, ita ut intestino quasi dissidio & civili bello confici & consumi videatur: Argumentum eorum ita habet: Quæcunq; disciplina in multas est divisa sectas, quarum una quæq; alias omnes evertit, ut se suaq; confirmet, illa vero ipsa quoq; ab aliis tollitur, ita ut intestino quasi dissidio & civili bello confici & consumi videatur, illius disciplinæ cum Jurisprudentia nexus est nullus. Atqui Philosophia in multas est divisa sectas, quarum unaquæq; alias omnes evertit, ut se suaq; confirmet, illa vero ipsa quoque ab aliis tollitur, ita ut intestino quasi dissidio & civili bello confici & consumi videatur. E. Philosophiæ cum Juris-

C pru-

prudentia nexus eſt nullus. Major iterum extra dubitatio nis aleam eſt poſita. Jurisprudentia enim firmis innititur principiis, quæ deſtrui non poſſunt, niſi inſimul totum evertatur Jus naturæ, quod tamen impoſſibile. Ad demonſtrandam vero minorem probationes è longinquo petere nihil opus eſt. Cum Philoſophorum aliqui res ſcientia comprehendi, alii vero nihil ſcire nos poſſe contendant, atq; ita quandam non philoſophandi Philoſophiam conſtituant, inter illos vero quorum ſtudium in diſponendo vitæ ſtatu & moribus formandis conſumitur, mirum profecto, quanta, & quam varia diſcrepantium ſententiarum diſſidia in eo ſe offerunt, in quo tamen totius ſapientiæ civilis cardo verſatur, dum alii ſummum hominis bonum in voluptate animi, alii in voluptate corporis poſitum eſſe, cenſent, alii cum voluptate honeſtatem conjungunt, alii doloris privatione, alii in ſcientia, alii in virtute & honeſtate, vel quod idem eſt in virtutis uſu, alii deniq; in re alia collocant. Sed reſpondemus iterum iterumq; ad majorem, diſtinguendo ſcil. inter diſciplinam principia falſa ſubvertentem ſecundum fundamenta rectæ rationis, & inter eam, quæ ex ſolo contradicendi pruritu hoc facit, priori modo ſi ſumatur major propoſitio, concedo, quod Philoſophia vera aliorum principia falſa ſubvertat, ut eo magis ſua confirmet; ſi vero poſteriori modo, nego minorem, quod Philoſophia ex ſolo contradicendi pruritu, hoc peragat, ſed potius ratione veri indagandi: Præterea ſi ob ſententiarum diverſitatem & ſectarum pluralitatem ſiniſtrum de Philoſophia ferre licebit judicium, quid de Chriſtianiſmo, ſive Religione Chriſtiana univerſa dicemus, quam non hodie tantum, ſed olim etiam à primo ſtatim illius ortu, in numeris fere perniciosiſſimarum hæreſium factionibus vexatam & diſtractam fuiſſe conſtat. Quapropter uti vera Religio contra

omn

omnes Satanæ machinationes, & Sociorum ejus telaq; ignesq; tanquam Marpesia Cautes immota subsistit, ita vicissim Philosophia non simulata adversus rabidos vexatissimorum argumentorum insultus incolumis permanebit.

VIII.

Alia adhuc forent, quæ nobis objici possent, at quoniam ea notiora sunt, quam ut hic adducantur, merito ea mittimus, ac chartæ parcimus, interim Lectorem Benevolum, eo ceu par est honore petimus, velit ea, quæ hactenus à Nobis sunt allata, bene interpretari, quæ vero, uti libenter fatemur, sunt omissa ac minus concinne posita, partim librorum defectui, partim primo Disputationis scribendæ conamini, quàm maximè autem judicii adhuc imbecillitati imputare.

COROLLARIA.

I.

Judicium Scaligeri, *nisi una alterave impedivisset ratio, fere approbassemus, qui quoties saltationes viderit, dicebat*, se non posse cernere majores in orbe ineptias, quam si mares ac fœminæ ad membranæ strepitum, aut chordæ sonitum, se invicem manibus apprehendere soleant, ac picarum simiarumq; instar exsiliant, tripudient, gyros efficiant, & quæ harum ineptiarum plures secundum mentem illius. *Nos verò rationibus edocti, saltationes (nisi in malum instituantur finem) magni-æstimamus, laudamusve, nec verò judicio modò adducto subscribimus.*

II.

Porrò ex Meditat. Polit. Celeberrimi Becmanni *affirmare non erubescimus, sexui fœmineo præcedentiam esse concedendam.*

III.

Virginitatem verò esse & non esse in prædicamento defendimus.

Quæ

Quæ sanctæ *Sophiæ* connectant vincula *Jura*,
His doctè chartis, *dulcis Amice!* probas.
Gratulor ex animo, doctè sic scribere perge,
Et Tibi çum *Sophiâ* præmia *Jura* dabunt.

Hisce Supremos in Philosophia Honores,
Candidato eorundem optumo atq; LL.
Cultori solertissimo, Suo Fasterlingio,
mœsto quidem inter calamitates domesticas, sincero tamen animo, faustos felicesq; esse jubet

Heinricus Linck/ D.

Distincta Gemmis quid Laquearia,
Et grandiorum Pyramidum situs
Cœlo maritatus juvabit?
Si Basis haud stabilita surgat.

Fultura sic nî Philosophi *è penu*
Depromta Juris *Pegmata sustinet*
Obryzo & Argento polita,
Næ celeri pereunt ruinâ

Martine *felix es,* Sophiæ *Basin*
Qui Juris *amplis substruis Ædibus:*
His ritè junctis, ex utrisq;
DOCTOR eris solidè eruditus.

Quâ ipsâ tristrophâ Odula
Clarissimo Dn. Candidato,
cùm pro Supremis in Philosophiâ Honoribus
obtinendis
publicè disputaret,
animitus gratulatur

Præses.